

برنامه هفتم توسعه و آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی

توسعه به صورت همه‌جانبه و در بخش‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دارای برنامه‌های گسترده‌ای است که تکالیف قانونی دولت و وظایف بخش‌های متفاوت را شامل می‌شود. در شش برنامه توسعه در فاصله سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۴۰۰، مواد قانونی متعددی مربوط به آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی دیده شده‌اند که این مواد در برنامه ششم نسبت به برنامه‌های پیشین از اهمیت بالاتری برخوردارند. اما آنچه اهمیت دارد فقط برنامه‌ریزی نیست. نشانگرهای میزان تحقق این برنامه‌ها می‌تواند مقدمات ارزیابی آن‌ها را فراهم سازد.

خاستگاه برنامه‌های توسعه، «سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور» است. در این نوشتار با بررسی احکام مرتبط با آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی بر آنیم که ضرورت توجه به این آموزش‌ها را در برنامه هفتم توسعه برجسته‌تر کنیم. در آغاز، برخی از گزاره‌های با اهمیت حوزه آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی شش برنامه توسعه را مرور می‌کنیم:

دست‌ها در هم، مصمم، عاشقانه، یک زبان در رکاب هم به سوی «توسعه»، خرد و کلان

این روزها از برنامه هفتم توسعه در محافل گوناگون صحبت می‌شود. بسیاری از مردم رشد و توسعه را مترادف با یکدیگر به کار می‌برند، در حالی که رشد اقتصادی تا پیش از سال ۱۹۶۲ در «منشور سازمان ملل متحد» شاخص توسعه کشورها محسوب می‌شد.

اما امروزه توسعه علاوه بر رشد اقتصادی، مسائلی مانند بهبود و توزیع درآمد، کاهش فقر، گسترش ظرفیت‌های تولید، بهبود نظام‌های آموزشی، حمل‌ونقل، بهداشت و ... را در بر می‌گیرد.

بین کشورهای خاورمیانه، ایران در برنامه‌ریزی توسعه اقتصادی پیشینه نسبتاً طولانی دارد، پیشینه تاریخی برنامه‌های توسعه به بزرگانی چون **امیرکبیر** می‌رسد که در حوزه‌های متنوع پیشرفت‌های زیادی را رقم زده است.

برنامه‌های توسعه پس از انقلاب اسلامی در بازه‌های پنج‌ساله تولید و اجرا شده‌اند. این

برنامه اول: ۱۳۷۲-۱۳۶۸

به فارغ التحصیلان دبیرستان‌ها، هنرستان‌ها و دانشگاه‌ها؛

- تأمین تجهیزات آموزشی هنرستان‌ها، آموزش‌شده‌ها و دانشکده‌های فنی و حرفه‌ای با توجه به افزایش سهم دانشگاه فنی و حرفه‌ای و علمی - کاربردی؛

- آموزش مهارت‌های حرفه‌ای، و مهارت‌های فنی و اجتماعی به صورت رایگان برای همه دانش‌آموزان شهرها و روستاهای زیر ۲۰ هزار نفر؛

- افزایش سهم آموزش‌های رسمی مهارتی دوره دوم متوسطه به ۵۰ درصد.

برنامه هفتم توسعه

با مرور گزاره‌های قبل در برنامه‌های شش‌گانه، خرسندیم که روند توجه به آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی در هر برنامه سیری صعودی داشته است. اما برخی آمارها نشان می‌دهد تا تحقق برنامه‌ها هنوز هم فاصله‌های زیادی داریم. برای مثال، آخرین آمار از معاونت متوسطه وزارت آموزش و پرورش از سهم ۳۳ درصدی آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی نسبت به کل دوره دوم متوسطه حکایت دارد. در حالی که در سال اول برنامه ششم این عدد می‌باید به ۳۸ درصد و در پایان این برنامه به ۵۰ درصد می‌رسید. شایان توجه است که این اعداد در صورت تحقق، صرفاً توسعه کمی در آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی را شامل می‌شوند و بدون تجهیزات مورد نیاز و نیروی انسانی متخصص به توسعه کیفی دست نخواهیم یافت.

در برنامه سوم توسعه، تشکیل «شورای عالی کارآموزی» جزو برنامه‌هایی مصوب شده است که حلقه مفقوده ارتباطی آموزش‌های هنرستانی با صنعت محسوب می‌شوند. به نظر می‌رسد یک سامانه متمرکز مبتنی بر سند کارآموزی مدون و مصوب، با اعتبار بخشی دوره‌ای، می‌تواند با ثبت موقعیت‌های کارآموزی کارفرمایان و کارآموزان مهارتی، مقدمات سامان بخشی و پویایی این واحد درسی بسیار با اهمیت را در آموزش‌های رسمی فنی و حرفه‌ای و کار دانش فراهم آورد.

شما همکار گرامی می‌توانید نظرات خود را در قالب مقاله، یادداشت و یا داده‌نگاشت (اینفوگرافیک)، درباره برنامه‌های توسعه پیشین و احکامی که می‌تواند در برنامه هفتم به منظور توسعه کمی و کیفی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مورد توجه قرار گیرد، با این فصلنامه در میان بگذارید.

- ایجاد نهادی متمرکز برای برنامه‌ریزی واحدهای اجرایی و مؤسسات آموزشی در زمینه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از دوره راهنمایی تحصیلی؛

- گسترش آموزش‌های تخصصی فنی و حرفه‌ای حین خدمت در سه بخش خصوصی، تعاونی و دولتی.

برنامه دوم: ۱۳۷۷-۱۳۷۳

- ایجاد، توسعه و تقویت مراکز آموزش فنی، برای افراد فاقد مهارت و جویندگان کار غیرماهر؛

- بهادادن به آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و تربیت نیروی انسانی ماهر و نیمه‌ماهر؛

- ایجاد ۷۷ مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای و ۵ مرکز تربیت مربی، تکمیل و راه‌اندازی ۷۰ مرکز نیمه تمام، بازسازی و تکمیل ۱۲ مرکز آموزشی.

برنامه سوم: ۱۳۸۲-۱۳۷۸

- اختصاص سهمیه‌ای خاص در پرداخت یارانه سود تسهیلات برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی در ایجاد آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای؛

- تشکیل شورای عالی کارآموزی؛

- معافیت از عوارض شهرداری برای واحدهای آموزشی فنی و حرفه‌ای؛

- اعطای وام به حرفه‌آمختگان بخش‌های فنی و حرفه‌ای دولتی.

برنامه چهارم: ۱۳۸۷-۱۳۸۳

- شکل‌گیری نهاد ستاد هماهنگی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای موضوع ماده ۱۵۱ قانون برنامه سوم؛

- تدوین نظام استاندارد و ارزیابی مهارت نیروی کار کشور با رویکرد بین‌المللی؛

- توسعه مراکز آموزش دوره‌های کاردانی در بخش خصوصی و تعاونی.

برنامه پنجم: ۱۳۹۴-۱۳۹۰

- تأکید بر شایستگی حرفه‌ای از طریق افزایش دانش و مهارت با نگرش به انجام کار واقعی؛

- فراهم‌سازی ارتقای مهارت در کشور از طریق اعطای تسهیلات مالی با نرخ ترجیحی و تأمین فضاهای فیزیکی.

برنامه ششم: ۱۴۰۰-۱۳۹۶

- ارائه آموزش‌های مهارتی، تخصصی، فنی و حرفه‌ای